

РАДЯНСЬКА СИМФОНІЯ ТРАВНЯ.

Нехай не кепкує читач і не вважає це за недотепу вигадку газетера, бо нішого слова, крім слова — симфонія, не прикласти до свята робітничого, до свята фабрик, заводів і своєї землі.

Наше життя насичене музикою. Ми вже й не помічаємо тієї музики своєї пісні, що її співає годинник біля вашого ліжка, весело шебечуть діти на асфальтовому подвір'ї, здається, навіть, що струм'я електрики теж співає, звив одну ноту, високу, гарну ноту, що від неї кімната виблискуює, і всім сіл докладав, щоб із тої не спасти.

Або, коли дружина ваша починає перелічувати, скільки помилок, ви зробили сьогодні, чим її образили, коли не допомогли, — то й тоді, спостерігаючи, ви помітите, що її слова мають свій ритм, її голос — мова має свою музику, ви помітите в її словах: *riano riaini-sho, andante, galop to-sho.*

Від тієї музики вам болітиме голова!

Від дитячих розмов вам буде радісно!

А коли ви дослухаєтесь до музики травня, до ритму вулиць, майданів, коли доведеться почути гомін седа в травневий день, та коли вам треба буде дати назву тій музиці, то яким словом її назвати, як дати комусь зрозуміти сіду свята травневого, коли це вживати слова симфонія?

2.

У мене є сусідка. Робітниця вона, працює десь у приватника, тяжко поневіряється, бо в місті прохочарувати важко.

Навчилася писати вона. Почала книжки читати. А одного вечера прийшла в сльозах, заплакана. Принесла книжку Маяковського. Показала рідочки з його поеми:

Раз вот так. Сидела галеркою. На сцене бад, Травята. Ужик Вышла — и такой эта показалась горькою

Жизнь... Грязь. Луки. (Маяковский — 150,000,000.)

Та й сказала мені: — Плачу, бо гарно написано. Немов про мене. Хтось гарно вечеряє, чорного хліба не їсть, бо йому вадить... а ти — живи аби-як. Кусай гречаника...

Плакала робітниця.

А й справді наші будні суворі, черстві. Увора читали ми, що робітники київських майстерень одержали відзнаку Червоного прапора. Радісно те читати, але не забувайте, які тяжкі будні пережили ті робітники, як вони невтомно працювали, які великі мозолі на їхніх руках.

І кому, як не їм, святкувати день Першого Травня, кому, як не їм, ходити веселими вулицями?

Сьогодні, в юрбі демонстрацій, я зустріну свою сусідку. На її грудях червона хусточка, а на ній — Ленін. Маленьке, шкляне кружальце з портретом Леніна. І тому, що я знаю: Ленін не тільки на грудях її, а ще й ганьбіше — в серці, я скажу:

— Невже гірке життя наше? Невже нічого в ньому, крім зайднів та буднів, немає?

Відповість робітниця: — Ні, весело нам, радісно! Гірко — сьогодні, солодко — завтра. Я вже в партію вступаю...

І буде Ленін не тільки на грудях її, а ще ганьбіше — в серці.

3.

День Першого Травня — твій день, коли забуваєш про домішку, забуваєш родину, жиєш на вулиці, смієшся прозоро, і навіть сонце в цей день, здається, краще світить — весело.

Акорди людських співів, музика оркестрів, гомін юрб, дівчата в червоних хусточках, ба-

рабани, червоний водограй, прапори, гасла.

Палкі привітання. В кожному місті, на кожній вулиці. І привітання ті такі теплі, чулі: — Мовчіть!!! Слово має товариш Німеччини...

Замірають вулиці, неміє юрба, тільки червоні прапори шелестять.

І кожному мозок кудупають, до серця кожного доходить слова про перемогу, закляти, слова!

Грають мідні труби, єдиним горлом кричить юрба, і крик то — радості, крик щастя.

— Інтернаціонал.

Молоді, старі, чоловіки, жінки, піонери, жовтенята — всі вони сьогодні на вулиці, і кожне з них забуває, що є власна домішка, є своя хата, кожне з них живе на вулиці, і кортить, щоб це свято було не один день, а щоб усе наше життя було травневе.

4.

Є дисонанси в симфонії. "Бувші" люди користуються з того, що на вулицях людно, що кожному радісно: травень. Простягають вони руки, і просять:

— Подайте!

— Подерта генеральська шинель, підслупувати очі, подагричні руки.

— Ми знаємо, як ви жили! Ми довгі роки боролися, проти вас ми йшли! І хоч очі ваші підслупувати, хоч не добачає ніх, але-ж хоч дослухайтеся до величної симфонії пролетаріату, зрозумійте її глибокий зміст...

Є дисонанси!...

5.

Святкує не тільки місто. День Першого Травня — це день не тільки міста — це свято землі.

Заметеною чисто вулицею в селі підуть селяни, підуть незможники. Барвисті квітки і стрічки в дівчат, червоною заполоцю гаптовані сорочки — рукави, квітчасті плахти.

Садки зеленіти починають... Аж за село підуть, де під акаціями могла тих, кого забила гетьманська варта, денікінська розвідка, петлюрівські банди...

Хтось із селян скаже промову про тих, хто життям заплатив за красу долю, хтось розповість про день Першого Травня, про свято землі.

А тоді засипають. Бренітуть дівочі голоси, баситимуть комунари, тужитимуть жінки: — Ми всіх катів зітрем на порох!

І хоч звикло село до тужної пісні, але слова тієї пісні будуть весело котитися до села, прозорою тканиною звиснуть вони над вулицями.

6.

Ми кажемо: — День Першого Травня — день перемоги.

Правда тому, що перемогли ми. Але там, де робітники й селяни працюють у поті чола на славу божу та на ласку панів, де хліб, мясо від землі йде до панських палаців, де багато голодних, але багато "біблійних товариств", де грають у футбол, боксують, щоб трохи похуднути, зайвого жиру позбутися, де моляться за мертвих, а живі з голоду здаються, — там свято Першого Травня — не свято перемоги.

То є — день боротьби — заклак!

У цей день не чути святих промов пастирів, ксьондзів, патерів, ароматні тіла втрачають ніжні пахощі, судді, корпоранти, фашісти, поліцаї, генерали, керівники трестів, коңцернів, синдикатів тремтять, чатують.

Бо в той день вийдуть юрби робітників на вулиці, на руках понесуть інвалідів війни — безруких, кривих, сухотних, слі-

КАНАДІЙСЬКА КОМУНА В МИГАЄВІ.

Першотравневий мітинг в 1928 році в саду канадійської комуні в Мигаєві, на Радянській Україні.

них, вони понесуть рахитичних дітей із собою, вони поведуть під руки недокрівних своїх жінок, що не мають сили ходити.

Червоний потік докотиться вулицями. Полінуть крики злицинею:

— Життя, або смерть!

— Годі нам плакати морем сліз!

— Годі заливати кров'ю всесвіт!

— Боротьба!

7.

Закокотять кулемети, панцерники зустрінуть робітників, провокатори в юрбі намагатимуться, щоб почали робітники сперечатися з залізною силою кулака бронированого, гумові нагайки почнуть страшну роботу...

Трощитимуться черепи, кричатимуть жінки, заплачуть діти, закокотять кості, а робітники будуть гукати:

— Прокляття на ваші голови!

— Смерти ми не боїмося, бо наші прапори як кров!

І ті крики, той плач, акорди людського стогіну теж звучатимуть, як величезна симфонія, як пісня боротьби, як заклик до повстання.

8.

До скрижалив боротьби в день Першого Травня записують нові й нові привітання.

Це привітання тих, хто життям платить за красу майбутнього. Не дивуйтеся, що там по-

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ПОВОРОТ ІСТОРИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ НА УКРАЇНУ.

Московська газета "Вечерняя Москва" повідомляє, що уряд УСРР звернувся до уряду Російської Соціалістичної Федеративної Республіки з домаганням повернути на Україну цілий ряд історичних-культурних цінностей, вивезених свого часу царськими урядами в Москву та в Петербург.

Український радянський уряд домагається 3 тисячі образів, різьб, археологічних колекцій, старовинних книг і документів. З палати зброї мають вернути гармату, вилиту Мазепою в 1705 році, п'ять запорозьких прапорів і козацьких бунчуків; з петербурзького Ермітажу 17 запорозьких клейнодів (курінні прапори, забрані при руйнуванні Січі); цілий ряд образів і музейних цінностей, що знаходяться в Третьяківській галерії, музею мистецтва, музею Олександра III в Петербурзі та в інших.

Народній Комісаріят РСФРР не протиставляє тим домаганням, але протестує проти передачі деяких першорядної вартості образів російських мистців, тільки тому, що вони намальовані на Україні, або є творами мистців, що вродилися на Україні. Для вирішення цієї справи президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету рішила створити спеціальну паритетну комісію з представників народних комісаріятів освіти РСФРР і УСРР.

НОВІ МУЗЕЇ НА УКРАЇНІ.

За постановою Української Могилівської (Подільської) Цьогор року при музеї будуть організовані промисловий відділ з підвідділом цукрової, цегляної та гуральної промисловості, відділ геології і природознавства з підвідділами зоології, ботаніки, геології та корисних копалин, історично-етнографічний відділ і кооперативний відділ. Музей звернувся до суспільства з відозвою, де пояснює свої культурно-історичні завдання.

КИЇВСЬКІ ІСТОРИКИ ЗА ПРАЦЕЮ.

Як інформує "Пролетарська Правда", підготовляють такі нові праці: акад. М. Грушевський продовжує "Історію України", з якої незабаром вийде 1-ша частина IX-го тому; проф. Гермайзе пише про соціально-економічні відносини на Наддніпрянщині в XVIII в. а проф. Щербина працює над "Історією Києва", складаючи одночасно провідник по Києві.

ПЕРШОТРАВНЕВІ КЛИЧІ.

Нині — червоний перший травень, свято пролетарської боротьби й революційних перемог.

Нині пролетарі всіх країн вийдуть на вулиці з революційними кличками, щоб підняти свій голос протесу проти ненажерливого світового імперіалізму.

Нині Комуністичний Інтернаціонал кличе робітництво цілого світа до революційних демонстрацій.

Нині клася виступає проти класів!

Нині по цілому світі залунає революційна пісня, пісня волі, яка кликатиме гнаних і голодних до боротьби за свої права, за повалення ладу визиску й насильства, а за встановлення диктатури пролетаріату.

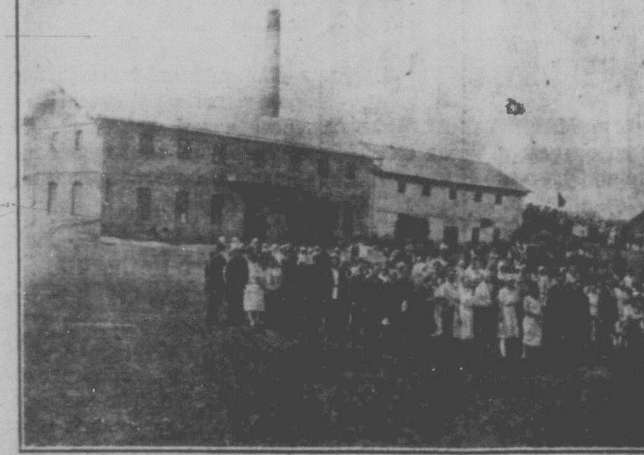
Нині трудящий люд Союзу Соціалістичних Радянських Республік, будучи новий соціалістичний лад, наймогутніше підійме першотравневі кличі, які почує робітництво й селянство та поневолені народи колоніальних країн.

Вище першотравневі червоні прапори!

Хай лунають революційні пісні й кличі через кордоні, щоб їх почує трудовий народ Європи й Америки, Китаю й Індії, Австралії й Африки!

Пролетарі всіх країн, єднатися!

КАНАДІЙСЬКА КОМУНА В МИГАЄВІ.

Першотравнева демонстрація в 1928 р. в канадійській комуні в Мигаєві, на Радянській Україні. Великий будинок — це паровий млин комуні.

ЯК НАРОДЖУВАЛОСЯ ПЕРШЕ ТРАВНЯ.

(Спогад чехословацького комуніста Карла Крайбіха.)

Коли робітники цілого світу в 1890 р. вперше святкували 1-е травня, мені ще не було 7-ми років. Не зважаючи на це, я розумів значіння цього дня, перна річ, лише почуттям, а не розумом. Це пояснюється тим, що я вже ознайомився з соціалістичним робітничим рухом у мойому рідному містечку Ціккові в північній Богемії. Ось як це сталося.

Мій батько був машиністом і палячем на одній із ткацьких фабрик у Ціккові. Вже в середині 80-ох років він вступив до соціал-демократичної партії, що її в той час в старій Австрії переслідували ледве не так само, як німецьку після видання закону Бісмарка проти соціалістів. В наслідок цього і в нас організація соціал-демократичної партії та поширення соціалістичної літератури повинні були бути нелегальними. Мій батько таємно перевозив соціалістичну літературу через близький від нас німецький кордон і в нашій квартирі бували засідання нелегальної партійної групи.

Але наша квартира не була лише одна кімната. Якось в 1888 р. — цей рік я пам'ятаю, бо в цій же році в Ціккові були труси й вислання — я прокинувся вночі і побачив у кімнаті кількох чоловіків. Один із них читав і потім вони всі почали сперечатися. Я не розумів, що вони говорили, але саме тому ця нічна пригода справила на мене сильне враження важливої таємниці, що мене стурбувала. Я нікому нічого не сказав.

Нарешті, я спитав матір про це. Вона дуже злякалася, але вона була досить розумна, щоб сказати мені правду. Вона мені розповіла про те, як багаті люди живуть у роскошах і як бідні люди мусять працювати й голодувати. Це я добре зрозумів, бо в нашому промисловому містечку класові контрасти між фабрикантами і робітниками були дуже гострі. Мати мені теж розповіла про те, що в усіх країнах робітники почали боротися проти багатих і хочуть знищити багатство і злидні, щоб усі люди були рівні. Ті, що борються за це, звуться соціалістами.

І мій батько такий соціаліст, і що я вночі бачив, це було збраним соціалістів. Але це повинно бути таємницею, інакше фабриканти звільнили б батька та його товаришів з фабрики і жандарми посадили б їх до в'язниці. Тому мені треба мовчати. І я мовчав. Я був гордий, що мій батько така особлива людина — соціаліст і що я знав таку важливу таємницю.

Коли я бачив багатого фабриканта в його кареті, я думав про себе: ось, незабаром ти вже не будеш фабрикантом! І я вірив, що справа соціалістів незабаром переможе.

Якось в тому самому році, у прийшов додому і побачив коло дверей нашої кімнати жандарма, що мене не впустив. В

СЕМІДЕСЯТИЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ М. ЛЕВИТСЬКОГО.

В Києві відбулося скромне, вшанування Миколи Левитського з приводу семидесятиліття його народження. Ювілей одержав багато привітань не тільки з Радянської України, а й з закордону. Зокрема надіслала привітання з Львова відома письменниця Люба Колесса.

Присутні на ювілеї зазначили основну рису Левитського: непохитність служення ідеї кооперативної на протязі всього свого життя, на протязі цілого півстоліття, його привабливу бадьорість та енергію. Ректор Кооперативного Інституту звернув увагу на те, що Ле-

витський іде пліч-о-пліч з суспільним, радянським кооперативним рухом. Підкреслювалося вміння Левитського бути однаково зрозумілим і цікавим так на з'їзді комсомолів, як і на з'їзді рад.

Підсумовуючи півстолітнє служення Левитського кооперативній ідеї й колективізації зокрема, присутні визнали за потрібне звернути увагу відповідних радянських органів на своєчасність зараховання ювіляра до "героїв праці", а також на потребу дати йому просторіше, ніж він є тепер займає з родинно, приміщення.

Карл Крайбіх.